"मानसात्मसुता युष्मत्पूर्वजाः सनकादयः। चेरुर्विहायसा लोकान् लोकेषु विगतस्पृहाः। त एकदा भगवतो वैकुण्ठस्यामलात्मनः। ययुर्वैकुण्ठनिलयं सर्वलोकनमस्कृतम्" इत्युपक्रमे।

"तस्मिन्नतीत्य मुनयः षडसज्जयानाः कक्षाः समानवयसावथ सप्तमायाम्। देवावचक्षत गृहीतगदौ परार्द्ध्यकेयूरकुण्डलकिरीटविटङ्कवेशौ। मत्तद्विरेफवनमालिकया निवीतौ विन्यस्तया सितचतुष्टयबाहुमध्ये। वक्त्रं भ्रुवा कुटिलया स्फुटनिर्गमाभ्यां रक्तेक्षणेन च मनाग्रभसं दधानौ। द्वार्य्येतयोर्निविविशुर्मिषतोरपृष्ट्वा पूर्वा यथा पुरटवज्रकपाटिकायाः। सर्वत्र तेऽविषमया मुनयः स्वदृष्ट्या ये संचरन्त्यविहता विगताभिशङ्काः। तान् वीक्ष्य वातवसनांश्चतुरः कुमारान् वृद्धान् दशार्द्धवयसो विदितात्मतत्त्वान्। वेत्रेण चास्खलतयतामदर्हणांस्तौ तेजो विहस्य भगवत्प्रतिकूलशीलौ। ताभ्यां मिषत्स्वनिमिषेषु निषिध्यमानाः स्वर्हत्तमा अपि हरेः प्रतिहारपाभ्याम्। ऊचुः सुहृत्तमदिदृक्षितभङ्ग ईषत्कामानुजेन सहसा त उपप्लुताक्षाः। श्रीमुनय ऊचुः। कोवाइहैत्य भगवत्परिचर्य्ययोच्चैस्तद्धर्मणां निवसतां विषमस्वभावः। तस्मिन् प्रशान्तपुरुषे गतविग्रहे वां कोवात्मवत्कुहकयोः परिशङ्कनीयः। नह्यन्तरं भगवतीह समस्तकुक्षावात्मानमात्मनि नभो नभसीव धीराः। पश्यन्ति यत्र युवयोः सुरलिङ्गिनोः किं व्युत्पादितं ह्युदरभेदि भयं यतोऽस्य। यद्वा मनुष्यपरमस्य विकुण्ठभर्त्तुः कर्त्तुं प्रकृष्टमिह धीमहि मन्दधीभ्याम्। लोकानितो व्रजत मन्तरभावदृष्ट्या पापीयसस्त्रय इमे रिपवोऽस्य यत्र। तेषामितीरितमुभाववधार्य्य घोरं तं ब्रह्मदण्डमनिवारणमस्त्रपूगैः। सद्यो हरेरनुचरावुरु बिभ्यतस्तत्पादग्रहावपततामतिकातरेण। भूयादघोनि भगवद्भिरकारि दण्डो यो नौ हरेत सुरहेलनमप्यशेषम्। माधोऽनुतापकलया भगवत्स्मृतिघ्नो मोहो भवेदिह तु नौ व्रजतोरबोधः। एवं तदैव भगवानरविन्दनाभः स्वानां विबुध्य सदतिक्रममार्य्यहृद्यः। तस्मिन् ययौ परमहंसमहामुनीनामन्वेषणीयचरणौ चलयन् सहश्रीः"। ततः कुमारैः भगवन्तं दृष्ट्वा कृतां तत्स्तुतिमुपवर्ण्योक्तम्।

"इति तद्गृणतां तेषां मुनीनां योगधर्मिणाम्। प्रतिनन्द्य जगादेदं वैकुण्ठनिलयो विभुः। श्रीभगवानुवाच। एतौ द्वौ पार्षदौ मह्यं जयो विजय एव च। कदर्थीकृत्य मां यद्वो बह्वक्रातामतिक्रमम्। यस्त्वेतयोर्धृतो दण्डो भवद्भिर्मामनुव्रतैः। स एवानुमतोऽस्माभिर्मुनयो! देवहेलनात्"। ततः कथाशेषो यथा

"श्रीभगवानुवाच। एतौ सुरेतरगतिं प्रतिपद्य सद्यः संरम्भसम्भृतसमाध्यनुबद्धयोगौ। भूयः सकाशमुपयास्यत आशु योवः शापो मयैव निमितस्तदवैत विप्राः!। श्रीब्रह्मोवाच। अथ ते मुनयोदृष्ट्वा नयनानन्दभाजनम्। वैकुण्ठं तदधिष्ठानं विकुण्ठञ्च स्वयंप्रभम्। भगवन्तं परिक्रम्य प्रणिपत्यानुमान्य च। प्रतिजग्मुः प्रमुदिताः शंसन्तो वैष्णवीं श्रियम्। भगवाननुगावाह यातं मा भैष्टमस्तुताम्। ब्रह्मतेजःसमर्थोऽपि हन्तुं नेच्छे मतन्तु मे। मयि सरम्भयोगेन निस्तीर्य्य ब्रह्महेलनम्। प्रत्येष्यतं निकामं मे कालेनाल्पीयसा पुनः। द्वाःस्थावादिश्य भगवान् विमानश्रेणिभूषणम्। सर्वातिशयगं लक्ष्म्या जुष्टं स्वन्विष्ण्यमाविशत्। तौ तु गीर्वाणवृषभौ दुस्तराद्धरिलोकतः। हतश्रियौ ब्रह्मशापादभूतां विगतस्मयौ। तदा विकुण्ठधिषणात्तयोर्निपतमानयोः। हाहाकारो महानासीद्विमानाग्रेषु पुत्रकाः!। तावेव ह्यधुना प्राप्तौ पार्षदप्रवरौ हरेः। दितेर्जठरनिर्विष्टं काश्यपं तेज उल्बणम्। तयोरसुरयोरद्य तेजसा यमयोर्हि वः। आक्षिप्तं तेज एतर्हि भगवांस्तद्विधित्सति"।

भाग० ३।१२ अ०—१६ अ०। जयति संसारमनेन। जि करणे अच्। १९भारतादौ ग्रन्थभेदे। "ब्रह्मचारिकाण्डं भविष्यपुराणम् "अष्टादश पुराणानि रामस्य चरितं तथा। विष्णुधर्म्मादिशास्त्राणि शिवधर्म्माश्च भारत।। कार्ष्णाख्यं पञ्चमो वेदो यन्महाभारतं स्मृतम्। सौराश्च धर्म्मा राजेन्द्र! मानवोक्ता महीपते!। जयेति नाम एतेषां प्रवदन्ति मनीषिणः" इति "नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम्। देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत्" सर्वपुराणारम्भे पाठ्यश्लोकः। २०द क्षणद्वारे गृहे शब्दार्थचि०। षष्टिवर्षमध्ये अष्टाविंशतितमे २१वत्सरे। तत्फलं यथा "क्षत्रियाश्च तथा वैश्याः शूद्राश्च नटनर्त्तकाः। पीड़ितास्ते वरारोहे! जये सर्वे न संशयः" ज्यो०त०। जये कुशलः आकर्षा० कन्। जयक जयकुशले त्रि०। २२कुमारानुचरनागभेदे। "प्रददावग्निपुत्रस्य महापारि-